

Một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông tại Hà Nội: Thực trạng và giải pháp

Nguyễn Thị Thanh Thủy

Email: thuyntt@vnies.edu.vn
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
101 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm,
Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Bài viết nêu lên thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông tại Hà Nội thông qua khảo sát 106 giáo viên bằng phiếu hỏi, phỏng vấn sâu 02 giáo viên và tọa đàm 10 học sinh ở cả khu vực ngoại thành và nội thành Hà Nội. Kết quả nghiên cứu thực trạng cho thấy, mẫu khảo sát đa dạng và mang tính đại diện cho hầu hết các giáo viên trung học phổ thông tại địa bàn Hà Nội, từ giới tính, dân tộc, khu vực, trình độ đào tạo, thâm niên nghề nghiệp đến kinh nghiệm dạy học trực tuyến. Từ kết quả nghiên cứu thực trạng, bài viết nêu lên 03 yếu tố: Cá nhân, học sinh và điều kiện truy cập là những yếu tố chính ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông hiện nay. Bên cạnh đó, bài viết cũng phân tích được một số yếu tố ảnh hưởng tốt và một số yếu tố ảnh hưởng không tốt đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông, từ đó đề xuất 05 giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong các trường trung học phổ thông trong thời gian tiếp theo.

TỪ KHÓA: Yếu tố ảnh hưởng, dạy học trực tuyến, giáo viên, trung học phổ thông.

→ Nhận bài 11/10/2021 → Nhận bài đã chỉnh sửa 18/10/2021 → Duyệt đăng 15/02/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12210210>

1. Đặt vấn đề

Từ đầu năm 2020 đến nay, đại dịch COVID-19 bùng phát trên phạm vi toàn cầu với diễn biến phức tạp và gây ra những hậu quả nặng nề cho nhiều quốc gia về mọi mặt trong đó có giáo dục. Ở Việt Nam, để hạn chế sự lây lan của dịch bệnh COVID-19 trong nhà trường và cộng đồng, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã nhanh chóng triển khai giải pháp “*Tạm dừng đến trường, không dừng việc học*” thông qua hình thức dạy và học trực tuyến. Đến nay, các cơ sở giáo dục đã trải qua 04 lần dạy và học trực tuyến trên nền tảng internet và đã đạt được những kết quả nhất định thông qua phương pháp dạy học này.

Dạy học trực tuyến là hoạt động nhằm hỗ trợ hoặc thay thế dạy học trực tiếp tại cơ sở giáo dục phổ thông thực hiện một phần hoặc toàn bộ nội dung bài học hoặc chủ đề trong Chương trình Giáo dục phổ thông để hỗ trợ hoặc thay thế dạy học trực tiếp bài học hoặc chủ đề đó tại cơ sở giáo dục phổ thông [1]. Sau một thời gian triển khai phương pháp dạy học trực tuyến, các cơ sở giáo dục đã rút ra được một số bài học kinh nghiệm cũng như đã có những bước chuẩn bị cần thiết để đảm bảo cho việc dạy học trực tuyến đạt hiệu quả. Tuy nhiên, trên thực tế vẫn còn tồn tại những hạn chế cũng như khó khăn, thách thức mà các đối tượng trực tiếp tham gia hoạt động trong môi trường dạy học trực tuyến gặp phải. Trong đó, đối tượng đầu tiên đối mặt với những vấn đề này phải kể đến đó chính là đội ngũ giáo viên. Những vấn đề như: Sự cố về đường truyền mạng; Sự cố

về mặt kỹ thuật; Giáo viên phải cố gắng dạy đủ chương trình; Giáo viên khó kết nối với học sinh; Giáo viên khó tương tác với học sinh hay giáo viên khó quản lý được học sinh có đang tập trung học hay không... là một thực tế vẫn đang diễn ra [2], [3], [4].

So với các cấp học khác trong bậc phổ thông, học sinh cấp Trung học phổ thông là đối tượng có yêu cầu cao hơn cả trong chất lượng bài giảng trực tuyến cũng như yêu cầu về cấu trúc và lượng thông tin trong bài giảng, các hình ảnh/biểu đồ minh họa, sự tương tác với giáo viên trong giờ học..., trong khi đó, hiện nay rất nhiều học sinh trung học phổ thông thành thạo công nghệ thông tin hơn cả giáo viên là một thực tế. Hơn nữa, đây là lứa tuổi học sinh có tâm sinh lý nhiều thay đổi, do vậy việc kết nối hay tương tác với các em trong quá trình dạy học trực tuyến khó khăn hơn nhiều so với việc học trực tiếp trên lớp - thầy giáo Nguyễn Thành X - giáo viên một trường trung học phổ thông ở Hà Nội cho biết. Do vậy, để có buổi dạy học trực tuyến đạt chất lượng và hiệu quả, đội ngũ giáo viên trung học phổ thông ngoài việc phải đảm bảo được các yếu tố cần thiết như giáo viên có các kiến thức, kỹ năng cơ bản về công nghệ thông tin để chuẩn bị và thiết kế bài giảng sinh động, hấp dẫn, hay giáo viên có nền tảng tốt về kiến thức chuyên môn... thì đòi hỏi giáo viên phải có các kỹ năng quan sát, giám sát hay kỹ năng lôi cuốn, thu hút học sinh trong quá trình dạy học trực tuyến để đảm bảo các em học sinh đều nhiệt tình tham gia vào buổi

học trực tuyến.

Hà Nội là một trong những địa phương đi đầu trên cả nước thực hiện tốt công tác tổ chức dạy học trực tuyến trong thời gian vừa qua và vẫn đang tiếp tục thực hiện khá bài bản công tác này. Nhưng trên thực tế, việc triển khai dạy học trực tuyến ở các trường phổ thông tại Hà Nội vẫn còn tồn tại và phát sinh nhiều bất cập [5]. Vì thế, việc tìm hiểu thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông tại Hà Nội nhằm đưa ra được một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong trường trung học phổ thông thời gian tiếp theo là việc làm cần thiết. **Bài báo này là sản phẩm của đề tài nghiên cứu khoa học cấp Viện: “Nghiên cứu thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông”, mã số V2021.17 do Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam tổ chức thực hiện.**

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mô tả khảo sát

Mục tiêu khảo sát: Tìm hiểu thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông nhằm đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong các trường trung học phổ thông thời gian tiếp theo.

Nội dung khảo sát: 1/ Một số thông tin chung về giáo viên; 2/ Mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông; 3/ Đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong các trường trung học phổ thông.

Phương pháp khảo sát:

Sử dụng phiếu hỏi để thu thập thông tin của 106 giáo viên trung học phổ thông tại Hà Nội về thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông làm cơ sở để đưa ra một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả của dạy học trực tuyến trong các trường trung học phổ thông.

Phòng vấn sâu 2 giáo viên ở 02 trường trung học phổ thông về thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông.

Tọa đàm lấy ý kiến bàn luận của 10 học sinh ở 02 trường trung học phổ thông tại Hà Nội nhằm thu thập được những thông tin đối chứng về thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông.

Xử lý số liệu khảo sát: Số liệu thu thập qua các phiếu khảo sát được xử lý trên phần mềm SPSS. Các công thức toán học được sử dụng để phân tích số liệu bao gồm: Công thức tính trung bình (Mean).

Điểm trung bình (Mean):
$$X = \frac{\sum_{i=1}^5 i.n_i}{\sum_{i=1}^5 n_i}$$

Trong đó: i là mức điểm từ 1 đến 5; n_i là số ý kiến

đánh giá mức điểm i.

Phân tích tiếp giá trị trung bình cộng Mean với thang đo Likert 5 đã lựa chọn trong bảng khảo sát. Khi tính giá trị trung bình, tác sẽ áp dụng công thức tính giá trị khoảng cách trung bình của mỗi biến nghiên cứu theo công tác: Giá trị khoảng cách = (Maximum – Minimum)/ n (xem Bảng 1).

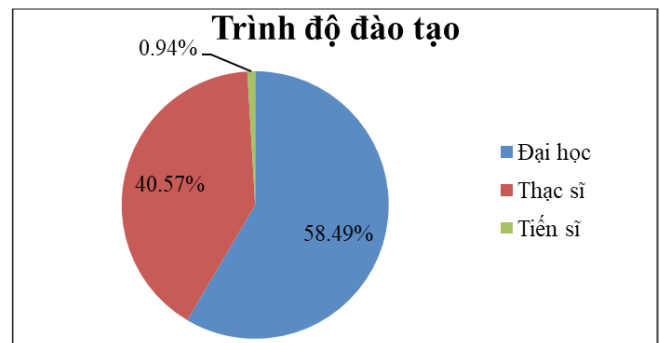
Bảng 1: Xử lý số liệu khảo sát

1.0 - 1.80: Rất không tốt	2.61 - 3.40: Bình thường	3.41 - 4.20: Tốt
1.81 - 2.60: Không tốt		4.21 - 5.00: Rất tốt

2.2. Kết quả khảo sát

2.2.1. Một số thông tin chung về đội ngũ giáo viên

Trong tổng số 106 giáo viên trung học phổ thông tham gia khảo sát có 20 giáo viên nam và 86 giáo viên nữ, trong đó có 98,1% giáo viên là người dân tộc Kinh. Về trình độ đào tạo của giáo viên tham gia khảo sát, 100% đội ngũ giáo viên đạt chuẩn trình độ đào tạo trở lên (xem Biểu đồ 1):

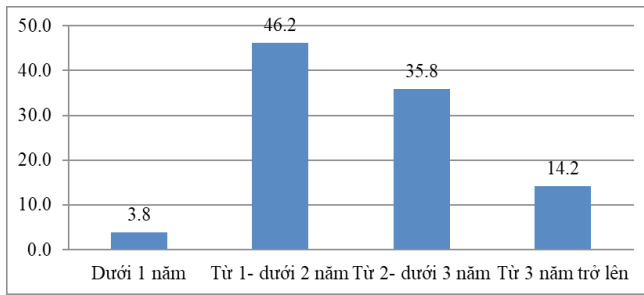

Biểu đồ 1: Trình độ đào tạo của giáo viên

Số giáo viên trung học phổ thông tham gia khảo sát hiện đang giảng dạy hầu hết các môn học tại các trường trung học phổ thông thuộc cả khu vực ngoại thành và nội thành, trong đó số giáo viên ở ngoại thành chiếm 56,6%. Về số năm công tác của đội ngũ giáo viên được khảo sát, hầu hết các giáo viên có thâm niên công tác từ 10 - dưới 20 năm, chiếm khoảng 55,7%; sau đó là giáo viên có thâm niên công tác từ 20 năm trở lên và từ 5 - dưới 10 năm, lần lượt khoảng 16% và 15,1%; thấp hơn cả là số giáo viên trẻ với khoảng 13,2% tham gia khảo sát.

Về kinh nghiệm trong dạy học trực tuyến, hầu hết các giáo viên tham gia khảo sát có kinh nghiệm dạy học trực tuyến trong khoảng từ 1-dưới 3 năm là chủ yếu, chiếm khoảng 72% số giáo viên (xem Biểu đồ 2).

Qua một số thông tin kết quả khảo sát giáo viên trung học phổ thông trên địa bàn Hà Nội cho thấy, mẫu khảo sát là khá đa dạng, phong phú và có thể mang tính đại diện cho các giáo viên trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Hà Nội.

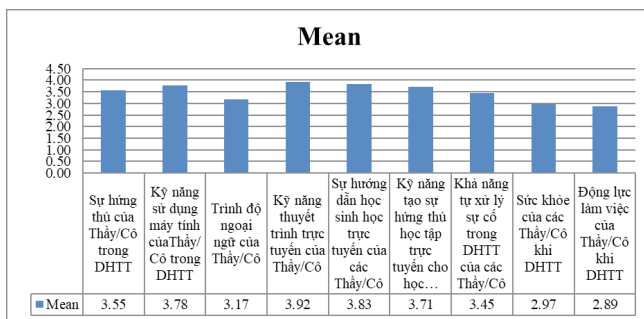

Biểu đồ 2: Tỷ lệ giáo viên có kinh nghiệm trong dạy học trực tuyến

2.2.2. Thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của đội ngũ giáo viên trung học phổ thông

a. Yếu tố cá nhân

Từ kết quả khảo sát cho thấy, điểm trung bình của 09 yếu tố cá nhân dao động trong khoảng từ 2,89-3,92; trong đó thấp nhất ở 02 yếu tố: “*Động lực làm việc của Thầy/Cô khi dạy học trực tuyến*” và “*Sức khỏe của các Thầy/Cô khi dạy học trực tuyến*” với mean lần lượt là 2,89 và 2,97 (xem Biểu đồ 3).

Biểu đồ 3: Thực trạng các yếu tố cá nhân ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông

Đối với các yếu tố: “*Sự hứng thú của giáo viên trong dạy học trực tuyến*”, “*Kỹ năng sử dụng máy tính của các Thầy/Cô trong dạy học trực tuyến*”, “*Kỹ năng thuyết trình trực tuyến của các Thầy/Cô*”, “*Sự hướng dẫn học sinh học trực tuyến của Thầy/Cô*”, “*Kỹ năng tạo sự hứng thú học tập trực tuyến cho học sinh của Thầy/Cô*” và “*Kỹ năng tự xử lý các sự cố trong dạy học trực tuyến của các Thầy/Cô*”, hầu hết được các giáo viên đánh giá các yếu tố này ảnh hưởng tốt đến việc dạy học trực tuyến hiện nay.

Đối với yếu tố: “*Trình độ ngoại ngữ của Thầy/Cô*”, các giáo viên chủ yếu đánh giá ở mức ảnh hưởng bình thường, với khoảng 32,1% phiếu đánh giá. Bên cạnh đó, có đến 27,3% số giáo viên đánh giá mức độ ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến. Như vậy, yếu tố về trình độ ngoại ngữ của giáo viên còn là một trong những trở ngại trong việc dạy học trực tuyến hiệu quả hiện nay.

Đối với yếu tố: “*Sức khỏe của các Thầy/Cô khi dạy*

học trực tuyến”, có khoảng 32,4% giáo viên cho rằng, yếu tố này ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến việc dạy học trực tuyến của các giáo viên. Kết quả phỏng vấn sâu giáo viên Nguyễn Thị H cho biết: “*Khi dạy học trực tuyến, giáo viên phải nỗ lực gấp 03 lần so với dạy học trực tiếp, vì ngoài giờ dạy học, giáo viên phải soạn bài, giao bài, chấm bài, trao đổi chuyên môn, ... đều trên máy tính. Điều này khiến cho sức khỏe của hầu hết giáo viên gặp phải một số vấn đề như: Giảm thị lực, đau mỏi vai gáy, đau lưng, căng thẳng, stress ... do phải làm việc trong một thời gian dài với cường độ quá tải trên máy tính. Điều đó làm ảnh hưởng không tốt đến việc dạy học trực tuyến*”. Khi tọa đàm với học sinh, các em cho rằng: “*Các thầy/cô giáo hiện nay rất nhiệt tình và luôn nỗ lực cố gắng tạo sự lôi cuốn, hấp dẫn học sinh trong quá trình dạy học trực tuyến; tuy nhiên trên thực tế nhiều bạn học sinh còn có thái độ học tập chưa đúng mực nên cũng làm cho các thầy/cô cảm thấy mệt mỏi và bất lực khi không thể trực tiếp có biện pháp phù hợp với các bạn học sinh đó*”.

Đối với yếu tố: “*Động lực làm việc của Thầy/Cô khi dạy học trực tuyến*” là yếu tố được các giáo viên đánh giá thấp nhất với mean = 2,89/5 điểm. Trong đó, có đến 21% giáo viên đánh giá ở mức độ ảnh hưởng rất không tốt; 12,4% giáo viên đánh giá mức độ ảnh hưởng không tốt và 32,4% giáo viên đánh giá mức độ ảnh hưởng bình thường. Kết quả phỏng vấn sâu giáo viên cho thấy: “*Do sau một thời gian khá dài phải làm việc trên máy tính, ảnh hưởng không tốt đến sức khỏe giáo viên, do vậy giáo viên cảm thấy mệt mỏi và động lực làm việc vì thế cũng bị giảm sút*”. Vì vậy, để dạy học trực tuyến đạt hiệu quả trong thời gian tới cần có những cơ chế phù hợp để khuyến khích, động viên và tạo động lực làm việc cho giáo viên trong dạy học trực tuyến.

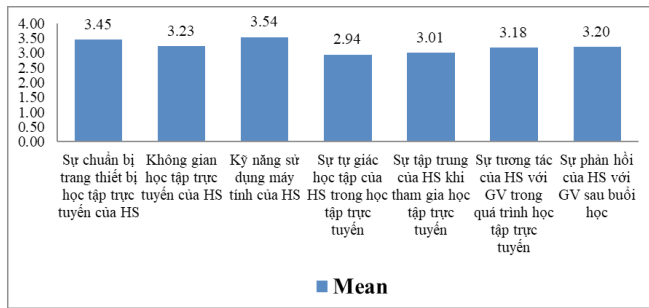
b. Yếu tố học sinh

Từ kết quả khảo sát, điểm trung bình của 07 yếu tố học sinh dao động trong khoảng từ 2,94-3,54 điểm. Trong đó, chỉ có 02 yếu tố “*Sự chuẩn bị trang thiết bị học tập trực tuyến của học sinh*” và “*Kỹ năng sử dụng máy tính của học sinh*” được các giáo viên đánh giá ở mức độ ảnh hưởng tốt; các yếu tố còn lại đều được giáo viên đánh giá ở mức độ ảnh hưởng bình thường đến dạy học trực tuyến. Cụ thể (xem Biểu đồ 4).

Đối với yếu tố “*Sự chuẩn bị trang thiết bị học tập trực tuyến của học sinh*” và “*Kỹ năng sử dụng máy tính của học sinh trong học tập trực tuyến*”, hầu hết giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng tốt là chính, sau đó đến mức ảnh hưởng trung bình đến dạy học trực tuyến. Như vậy, đây là 02 yếu tố có ảnh hưởng tốt đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông hiện nay.

Khi tọa đàm với học sinh, các em học ở trường thuộc khu vực ngoại thành cho biết, hầu hết các em đều học trên điện thoại do có em nhà không có máy tính hoặc nhà chỉ có một máy tính nên nhường anh chị hoặc em học. Còn các em học sinh thuộc trường khu vực nội

Biểu đồ 4: Thực trạng các yếu tố học sinh ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông

thành cũng cho biết, hầu hết các em cũng thường học trên điện thoại, mặc dù đều được trang bị máy tính để học do thao tác trên máy tính thường chậm hơn trong khi sử dụng điện thoại thì các thao tác nhanh hơn, tiện cho việc di chuyển và nhận tin hiệu mạng được tốt hơn. Ngoài ra, hầu hết các em đều cho rằng, mình có kỹ năng sử dụng máy tính trong việc học tập trực tuyến. Như vậy, từ kết quả khảo sát giáo viên và tọa đàm học sinh cho thấy, hầu hết các em đều được trang bị thiết bị học tập và có kỹ năng sử dụng máy tính trong học tập trực tuyến. Tuy nhiên, đối với học sinh ở khu vực ngoại thành thì việc trang bị thiết bị học tập có hạn chế hơn so với các em học sinh thuộc khu vực nội thành.

Đối với yếu tố: “Không gian học tập trực tuyến của học sinh”, hầu hết các giáo viên đánh giá ở mức độ ảnh hưởng bình thường đến dạy học trực tuyến, với khoảng 36,8% phiếu đánh giá. Tuy nhiên, có khoảng 17% giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng không tốt và 5,7% giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng rất không tốt đến dạy học trực tuyến. Như vậy, yếu tố không gian học tập trực tuyến tại nhà của học sinh là một trong những yếu tố phần nào có gây ảnh hưởng không tốt đến dạy học trực tuyến. Kết quả tọa đàm cho thấy, một số em học sinh ở khu vực ngoại thành do không có phòng riêng để học tập trực tuyến nên ngồi học chung với các anh, chị, em trong gia đình có khu vực đường truyền mạng tốt nhất. Do vậy, không gian học tập khá ồn, gây mất tập trung trong học tập. Một học sinh khác cho biết: khi cả hai anh em ngồi học chung và cùng phát biểu ý kiến một lúc thì lúc đó cả thầy và trò gặp phải khó khăn trong việc nghe và trao đổi vấn đề do âm thanh khá ồn ào từ phía 02 lớp học tạo ra.

Đối với yếu tố: “Sự tự giác học tập của học sinh trong học tập trực tuyến” và “Sự tập trung của học sinh khi tham gia học tập trực tuyến” là 02 yếu tố được các giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng thấp nhất với mean lần lượt là 2,94 và 3,01. Trong đó, có đến 38,1% và 32,4% giáo viên cho rằng, lần lượt 02 yếu tố này ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến việc dạy học trực tuyến. Khi tọa đàm với học sinh ở một trường thuộc khu vực nội thành cho biết: “Hiện nay, tình trạng học sinh không tự giác cũng như không tập trung xuất hiện khá nhiều

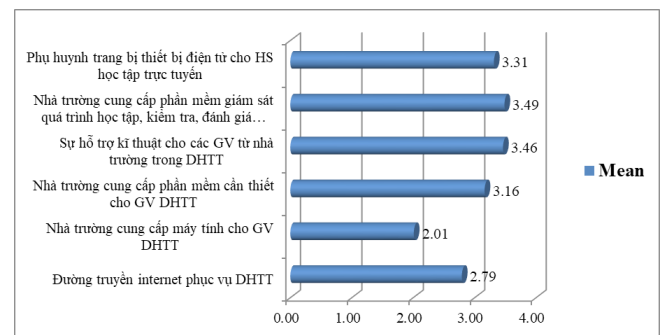
trong các lớp học trực tuyến”. Một học sinh lớp 12 cho biết: “Lớp bạn có những môn có đến khoảng 30/42 bạn không tham gia vào buổi học trực tuyến, mà chỉ mở máy ra điểm danh, sau đó tắt camera và đi ngủ tiếp hoặc là đi chơi hay làm việc riêng...”. Thực tế này cho thấy, đây là một tình trạng rất đáng báo động khi mà gia đình và nhà trường không có sự phối kết hợp chặt chẽ, kịp thời trong việc quản lý và giám sát con em, học sinh học tập trực tuyến.

Đối với yếu tố: “Sự tương tác của học sinh với giáo viên trong quá trình học tập trực tuyến”, hầu hết giáo viên đánh giá ở mức ảnh hưởng bình thường và tốt. Tuy nhiên, có khoảng 25,5% giáo viên đánh giá sự tương tác này có ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến. Khi tọa đàm với học sinh, các em đều khẳng định rằng: Hầu hết tất cả các giáo viên đều nỗ lực cố gắng tương tác với học sinh, nhưng sự tương tác chưa được tốt đó đều là do từ phía học sinh, do một số học sinh khá trầm ở trong lớp trực tiếp. Vì vậy, môi trường trực tuyến càng làm cho các bạn có nhiều cơ hội hơn trong việc không dám bày tỏ quan điểm cũng như ở trong trạng thái im lặng; còn một số học sinh khác là do thái độ học tập chưa tốt nên dù thầy/cô có gọi hỏi bài thì các bạn vẫn im lặng và lấy lý do là đường truyền không ổn định nên không nghe được thầy/cô gọi.

Đối với yếu tố: “Sự phản hồi của học sinh với giáo viên sau buổi học trực tuyến”, có đến 24,8% giáo viên đánh giá yếu tố này ở mức ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến. Khi tọa đàm với học sinh, các em cho rằng: Một số bạn học chăm chỉ trên lớp thì vẫn thường xuyên hỏi bài giáo viên qua tin nhắn hoặc qua group của lớp, và sẽ nhận được phản hồi của giáo viên vào buổi tối sau hoặc ngoài giờ lên lớp của các thầy/cô. Tuy nhiên, có một số bạn thì trên lớp cũng không học nên thường cũng ít trao đổi bài với giáo viên sau khi học trực tuyến.

c. Yếu tố điều kiện truy cập

Từ kết quả khảo sát thấy, các yếu tố điều kiện truy cập được giáo viên đánh giá trung bình mức độ ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến dao động trong khoảng từ 2,01-

Biểu đồ 5: Thực trạng các yếu tố điều kiện truy cập ảnh hưởng đến việc dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông

3,49 (xem Biểu đồ 5).

Đối với yếu tố: “*Đường truyền internet phục vụ dạy học trực tuyến*”, có khoảng 41,5% giáo viên trung học phổ thông cho rằng, đây là yếu tố ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến việc dạy học trực tuyến trong thời gian qua. Khi tọa đàm với học sinh, *các em cho rằng: Đường truyền internet buổi sáng thường gặp khó khăn nhất, các em muốn nghe được bài giảng thì bắt buộc phải tắt camera, nhưng thỉnh thoảng vẫn bị thoát ra và đợi vào lại khá lâu, điều này ảnh hưởng không nhỏ đến việc các em nắm bắt kiến thức bài giảng đầy đủ.*

Đối với yếu tố: “*Nhà trường cung cấp máy tính cho giáo viên dạy học trực tuyến*”, hầu hết các giáo viên đều đánh giá ở mức độ ảnh hưởng rất không tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến, với khoảng 68,3% phiếu đánh giá, trong đó mức độ ảnh hưởng rất không tốt có đến 57,1% phiếu đánh giá. Như vậy, yếu tố này là một trong những yếu tố có nhiều giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng rất không tốt nhất đến dạy học trực tuyến của các giáo viên trung học phổ thông hiện nay.

Đối với yếu tố: “*Nhà trường cung cấp phần mềm cần thiết cho giáo viên dạy học trực tuyến*”, có khoảng 31,4% giáo viên đánh giá mức ảnh hưởng tốt nhưng cũng có khoảng 29,5% giáo viên đánh giá ở mức độ rất không tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến. Khi tọa đàm học sinh, một số em thuộc khu vực nội thành cho biết: *Hiện nay, nhà trường cung cấp nhiều phần mềm một lúc quá để phục vụ dạy học trực tuyến, như vừa mở Zoom để giáo viên giám sát lớp học, vừa mở Teams để xem bài giảng và làm bài nên nhiều khi đường truyền internet không load kịp, vì thế cũng ảnh hưởng đến việc dạy và học trực tuyến. Các em mong muốn chỉ sử dụng một phần mềm thống nhất để học tập trực tuyến đạt hiệu quả.*

Đối với 02 yếu tố: “*Sự hỗ trợ kỹ thuật cho các giáo viên từ nhà trường trong dạy học trực tuyến*” và “*Nhà trường cung cấp phần mềm giám sát quá trình học tập, kiểm tra và đánh giá kết quả học tập trực tuyến của học sinh cho giáo viên*”, là 02 yếu tố được các giáo viên đánh giá ở mức độ mean cao nhất với lần lượt là 3,46 và 3,49. Trong đó, hầu hết các giáo viên đánh giá 02 yếu tố này ảnh hưởng rất tốt và tốt đến dạy học trực tuyến, với khoảng lần lượt là 55,6% và 60% phiếu đánh giá. Chỉ có một số ít giáo viên đánh giá 02 yếu tố này ở mức độ ảnh hưởng rất không tốt và không tốt, lần lượt khoảng 23,6% và 23,8% phiếu đánh giá.

2.2.3. Giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong các trường trung học phổ thông

Thứ nhất, tăng cường nhận thức của toàn xã hội về vai trò của việc dạy học trực tuyến: Cần nâng cao nhận thức về dạy học trực tuyến là một trong những phương pháp chính thức trong quá trình thực hiện nhiệm vụ dạy học, không chỉ là phương pháp hỗ trợ hay là giải pháp mang tính tình thế, tạm thời. Đây là một phương pháp học tập phù hợp và hiệu quả nhất, đặc biệt trong xu thế toàn cầu

về chuyển đổi số. Khi toàn xã hội đã nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của dạy học trực tuyến, học sinh sẽ hình thành được tính chủ động và tích cực trong học tập trực tuyến và sẽ không còn tình trạng 30/42 học sinh trong một lớp không tập trung và không tham gia tương tác trong buổi học trực tuyến như hiện nay.

Thứ hai, nâng cao chất lượng đường truyền internet phục vụ dạy học trực tuyến: Đây là một trong những điều kiện tiên quyết trong việc dạy học trực tuyến có hiệu quả hay không, do đường truyền internet có ảnh hưởng trực tiếp và đáng kể đến tiến độ cũng như chất lượng dạy và học trực tuyến. Nếu chất lượng đường truyền internet được đảm bảo, thông suốt trong toàn bộ quá trình dạy học trực tuyến cộng với sự hỗ trợ của công nghệ truyền thông đa phương tiện, kho dữ liệu phong phú đa dạng cùng với những hình ảnh minh họa được lưu trữ trên hệ thống internet sẽ giúp cho bài giảng của giáo viên tăng tính hấp dẫn và thuyết phục hơn khi tích hợp giữa text, hình ảnh minh họa và âm thanh. Thông qua đó, sẽ thu hút và giúp cho học sinh có thể hiểu nhanh chóng, tường minh và đầy đủ các thông tin mà giáo viên muốn truyền đạt từ bài giảng trực tuyến.

Thứ ba, nâng cao trình độ ngoại ngữ của giáo viên: Thành thạo ngoại ngữ là một yêu cầu tất yếu đối với các giáo viên dạy học trực tuyến, do hiện nay tài liệu tham khảo trên internet không chỉ giới hạn trong những phiên bản tiếng Việt mà còn được mở rộng rất nhiều trên các trang web và tài liệu nước ngoài. Vì vậy, để có được một bài giảng tốt và bắt kịp xu thế trên thế giới, giáo viên cần đọc thêm các tài liệu hướng dẫn ở nước ngoài để hiểu sâu sắc hơn về bài giảng và truyền đạt lại lượng kiến thức tổng hợp nhất cho học sinh.

Thứ tư, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường và gia đình trong việc giám sát học sinh học tập trực tuyến: Cần thiết lập kết nối chặt chẽ giữa nhà trường, giáo viên và cha mẹ học sinh nhằm tăng cường sự phối hợp của cha mẹ học sinh trong thực hiện kế hoạch học tập trực tuyến tại nhà của học sinh đạt hiệu quả cao nhất.

Thứ năm, có cơ chế chính sách động viên, khuyến khích tạo động lực cho giáo viên trong dạy học trực tuyến: Khi dạy học trực tuyến, giáo viên phải nỗ lực gấp nhiều lần so với dạy học trực tiếp, trong khi đó nguồn thu nhập không thay đổi, thậm chí còn giảm sút, kèm theo đó là vấn đề về sức khỏe đã tạo không ít áp lực cho giáo viên là một thực tế hiện nay. Do vậy, cần có chính sách động viên, khuyến khích kịp thời để tạo động lực làm việc cho giáo viên cũng như kích thích được giáo viên tiếp tục tâm huyết với nghề và tạo ra được năng suất và hiệu quả công việc cao.

3. Kết luận

Bài viết phân tích thực trạng một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông, nghiên cứu sâu tại thành phố Hà Nội - một trong những tỉnh/thành đi đầu cả nước trong công tác dạy học

trực tuyến ở bậc phổ thông. Kết quả phân tích cho thấy, mẫu khảo sát khá đa dạng, phong phú và mang tính đại diện cho các giáo viên trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Hà Nội. Phương pháp nghiên cứu đa dạng, kết hợp cả phương pháp nghiên cứu định lượng và phương pháp nghiên cứu định tính nhằm thu thập các thông tin đối chứng về thực trạng của vấn đề nghiên cứu. Thông qua nghiên cứu thực trạng, bài viết nêu lên 03 yếu tố chính ảnh hưởng đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông hiện nay đó là: 1/ Yếu tố cá nhân; 2/ Yếu tố học sinh; 3/ Yếu tố điều kiện truy cập. Từ đó, bài viết đã chỉ ra được một số yếu tố ảnh hưởng tốt và không tốt đến dạy học trực tuyến của giáo viên trung học phổ thông.

Các yếu tố ảnh hưởng tốt đến dạy học trực tuyến có thể kể đến như: Sự hứng thú của giáo viên trong dạy học trực tuyến; Kỹ năng sử dụng máy tính của giáo viên trong dạy học trực tuyến; Kỹ năng thuyết trình trực tuyến của giáo viên; Sự hướng dẫn học của các giáo viên; Kỹ năng tạo sự hứng thú học tập trực tuyến cho học sinh của các giáo viên; Sự chuẩn bị trang thiết bị học tập trực tuyến của học sinh; Kỹ năng sử dụng máy tính của học sinh trong học tập trực tuyến; Sự hỗ trợ kỹ thuật cho các giáo viên từ nhà trường trong dạy học trực tuyến và nhà trường cung cấp phần mềm giám sát quá

trình học tập, kiểm tra và đánh giá kết quả học tập trực tuyến của học sinh cho giáo viên.

Các yếu tố ảnh hưởng không tốt đến dạy học trực tuyến như: Trình độ ngoại ngữ của các thầy/cô; Sức khỏe của các thầy/cô khi dạy học trực tuyến; Động lực làm việc của thầy/cô khi dạy học trực tuyến; Sự tự giác học tập của học sinh trong học tập trực tuyến; Sự tập trung của học sinh khi tham gia học tập trực tuyến; Sự tương tác của học sinh với giáo viên trong quá trình học tập trực tuyến; Sự phản hồi của học sinh với giáo viên sau buổi học trực tuyến; Đường truyền internet phục vụ dạy học trực tuyến; Nhà trường cung cấp máy tính cho giáo viên dạy học trực tuyến; Nhà trường cung cấp phần mềm cần thiết cho giáo viên dạy học trực tuyến.

Thông qua việc đánh giá thực trạng, bài viết đề xuất 05 giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học trực tuyến trong thời gian tiếp theo: 1/ Tăng cường nhận thức của toàn xã hội về vai trò của việc dạy học trực tuyến; 2/ Nâng cao chất lượng đường truyền internet phục vụ dạy học trực tuyến; 3/ Nâng cao trình độ ngoại ngữ của giáo viên; 4/ Cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường và gia đình trong việc giám sát học sinh học tập trực tuyến; 5/ Có cơ chế chính sách động viên, khuyến khích tạo động lực cho giáo viên trong dạy học trực tuyến.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (30/3/2021), Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT *Quy định về quản lý và tổ chức dạy học trực tuyến trong cơ sở giáo dục phổ thông và cơ sở giáo dục thường xuyên*, Hà Nội.
- [2] Gradišek, P., & Polak, A., (2021), *Insights into learning and examination experience of higher education students during the Covid-19 pandemic*, Journal of Contemporary Educational Studies, 72(138), p.286–307.
- [3] Lisa Plitnichenko, (2020), *Online Learning Challenges (& Ways to Solve Them)*, <https://jellyfish.tech/10-challenges-of-E-learning-during-covid-19/>.
- [4] Palmer, Glenn A - Bowman, Lorenzo - Harroff, Pamela, (2013), *Literature Review: Barriers to Participation in the Online Learning Environment: The Role of Race and Gender*, Adult Education Research Conference, <https://newprairiepress.org/aerc/2013/papers/36>.
- [5] <https://cand.com.vn/kinh-te-van-hoa-the-thao/day-va-hoc-online-truc-tuyen-nen-khac-voi-truc-tiep-i628771/>

FACTORS AFFECTING ONLINE TEACHING OF HIGH SCHOOL TEACHERS IN HANOI: CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS

Nguyễn Thị Thanh Thủy

Email: thuyntt@vnies.edu.vn
The Vietnam National Institute of Educational Sciences
101 Tran Hung Dao, Hoan Kiem, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *This study analyses the current situation of factors affecting online teaching of high school teachers in Hanoi through a survey of 106 teachers by using questionnaires, interviewing two teachers, and organizing a seminar for ten students both in the urban and suburb area of Hanoi city. The research results show that the sample is diverse and representative for most high school teachers in Hanoi, from gender, ethnicity, region, training level, seniority, and online teaching experience. Based on this analysis, the study indicates that three factors including individuals, students, and internet access condition have the most impact on online teaching of high school teachers. In addition, the article also identified both positive and negative influences on the online teaching of high school teachers. On such basis, five solutions are proposed to improve the effectiveness of online teaching in high schools in the future.*

KEYWORDS: *Affecting factors, online teaching, teachers, high school.*